

Maa- ja metsätalousministeriö

kirjaamo.mmm@gov.fi

Viite: Lausuntopyyntö 30.6.2023 VN/2935/2020: Suomen ja Norjan välisen Tenojoen vesistön kalastussäännön allekirjoittaminen

Tenon kiinteistönomistajat ry:n lausunto

Lausuntopyynnössä esitetty Tenojoen vesistön kalastussääntö

- 1) on ristiriidassa Suomen perustuslain, kiinteistölainsäädännön ja kalastuslain kanssa,
- 2) on puutteellinen perusoikeuksien rajoitusedellytysten ja sopimuksen vaikutusten esitysten osalta,
- 3) on omaisuudensuojaa loukkaava pohjautuessaan Tenojoen aiempien Kalastussopimusten vesialueiden omistussuhteita koskeviin virheellisiin olettamiin,
- 4) syrjii suomalaisia, Tenojoen alueen ulkopuolella asuvia kiinteistönomistajia ja on siten myös nykyisen hallituksen yhdenvertaisuus- ja syrjimättömyysperiaatteiden vastainen ja
- 5) on siten samalla Suomen hallituksen hallitusohjelman vastainen.

Näiden perusteiden vuoksi tätä Tenojoen vesistön kalastussääntöä ei tule viedä edes Suomen eduskunnan käsiteltäväksi, vaan neuvotteluja Norjan kanssa tulee jatkaa. Ennen neuvottelujen jatkoa Suomen neuvottelukunnan kokoonpano tulee muuttaa laaja-alaisemmaksi ja Suomen neuvotteluasema tulee valmistella asiantuntijoiden kanssa yhteistyössä huolellisesti. Tulevissa neuvotteluissa Suomen lainsäädäntö tulee ottaa huomioon täysimääräisesti – siitä ei voi neuvotella. Viranomaisia velvoittaa Suomen perustuslain 22 §, jonka mukaisesti julkisen vallan velvollisuus on toteuttaa kansalaisten perusoikeudet.

Nykyinen menettelytapa, jossa sovitaan toisen valtion kanssa sen lainsäädännön mukaisia velvoitteita ja oikeuksia koskien myös Suomen kansalaisia, ei ole edes hallintolain 6 §:ssä säädetyn mukaista:

”6 §, Hallinnon oikeusperiaatteet, Viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia”.

Neuvotteluvaltuuskunnan nimeämisen yhteydessä asetetuissa tavoitteissa (Muistio 19.5.2020) on laillisuusperiaate huomioitu: ”Neuvotteluissa on huomioitava Suomen lainsäädännön vaatimuksia omistuksen

suhteen, kun kalastussopimus ja -sääntö on aiemmin rakentunut hyvin pitkälle vain Norjan lainsäädännön mukaisesti". Neuvottelutulos osoittaa, ettei laillisuusperiaatetta eikä perustuslain (PL 2 §, PL 22 §) sitovia määräyksiä ole noudatettu.

PERUSTELUMME

1. Tenojoen vesistön kalastussääntöesitys on ristiriidassa Suomen perustuslain, kiinteistö-lainsäädännön ja kalastuslain kanssa.

Neuvottelutulos ei ole Suomen perustuslaissa määritellyn valtiojärjestyksen perusteen PL 2 § mukainen, eikä perustuslaissa määriteltyjen perusoikeuksia kuten PL 6 §, PL 9 §, PL 15 § ja PL 18 § mukainen. Se ei ole myöskään kiinteistölainsäädännön ja kalastuslain mukainen.

Valtiojärjestyksestä määrätään (PL 2 §, 3. momentti): *"Julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia"*. Tenojoen vesistön kalastussäännön neuvottelukunta ei ole toiminut Suomen lainsäädännön mukaisesti, kun se on jättänyt jäljempänä luetellut ja perustellut perusoikeudet ja lait noudattamatta.

Perusoikeudesta yhdenvertaisuus (PL 6 §, 1. momentti) määrätään: *"Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella"*. Asuinpaikka tai etninen alkuperä tai näiden yhdistelmäkään ei voi muodostaa hyväksyttävää syytä siihen, että suomen kansalaisia kohdellaan eriarvoisina tässä kalastussääntöesityksessä.

Perusoikeudesta liikkumisvapaus (PL 9 §, 1. momentti) määrätään: *"Suomen kansalaisella ja maassa laillisesti oleskelevalla ulkomaalaisella on vapaus liikkua maassa ja valita asuinpaikkansa"*. Liikkumisvapauden mukainen oikeus valita asuinpaikka Suomessa ei mahdollista, että henkilön muita perusoikeuksia voitaisiin rajoittaa valitun asuinpaikan perusteella. Näin kuitenkin määrätään tässä kalastussääntöesityksessä. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 13/1989 vp) todennut: *"Omaisuuksien suojaamisen loukkauksen vakavuutta käsiteltävänä olevassa tapauksessa korostaa se, että kalastajien asema määräytyy, ei kalastusoikeuden vaan vakinaisen asuinpaikan perusteella, vaikka asuinpaikan valitsemisen vapaus on turvattu (hallitusmuodon 7 §), eikä kansalaisen perusoikeuksien nauttima suoja saisi siten lähtökohtaisesti riippua valitusta kotipaikasta"*.

Perusoikeudesta omaisuudensuoja (PL 15 §, Momentti 1.) määrätään: *"Jokaisen omaisuus on turvattu"*. Tässä perustuslain kohdassa ei ole eroteltu omaisuuden suuruutta tai miten omaisuus on muodostunut. Kiinteistöön kuuluva kalastusoikeus nauttii omaisuudensuojaa (PeVL 13/1989, s. 1). Ei voi olla perusteltua, että paikallisen henkilön pitkäaikainen käyttö, joka on kohdistunut toisen omaisuuteen voisi siirtää kyseisen omaisuuden pois sen lailliselta omistajalta. Oikeustapauksissa (KKO:2003:130, KKO:2022:25 ja KKO:2022:26) joissa pitkäaikaiseen käyttöön on vedottu, on ollut kyse joko kiinteän omaisuuden omistamiseen perustuvasta kalastusoikeudesta yhteisellä vesialueella tai kulttuuriin liittyvästä kalastuksesta valtion vesialueella. Yksityisellä vesialueella kalastusoikeus on Suomen kalastuslain mukaisesti vesialueen omistajalla (Kalastuslaki (379/2015, § 5.1). Poikkeuksen tekevät ylimuistaiseen nautintaan perustuvat kiinteiden pyydysten paikat osakaskuntien vesialueilla. Vavalla ja vieheellä kalastamista ei ole katsottu sellaiseksi, tarkkarajaiseksi oikeudeksi, jolle olisi voitu vahvistaa ylimuistoinen nautinta (KKO 2003:130).

Paikallisuus, saamelaisuus tai ne yhdessä pitkäaikaisen käytön kanssa saattavat sinänsä teoriassa oikeuttaa sellaiseen asemaan, jota voidaan verrata omaisuudensuojaan (PeVL 5/1981 VP). Ei kuitenkaan ole perusteltua, että tällä tavoin muodostunut omaisuusarvoinen etu vahvistettaisiin Tenojoen kalastuksen osalta asuinpaikkaperiaatteella ja syrjäyttäen samalla toisten kansalaisten kiinteän omaisuuden omistamiseen perustuvan kalastusoikeuden tässä kalastussääntöesityksessä. Punnintaa asiassa ei ole asianmukaisesti tehty, eikä perusoikeuden yleisiä rajoitusedellytyksiä ole riittävästi huomioitu. Mitään kestäviä perusteita tällaisille perusoikeuksien ydinalueille ulottuville rajoituksille ei voi olla. Kollisiota ei todellisuudessa tai asianmukaisesti kirjoitetussa kalastussopimuksessa olisi, vaan kaikkiin kalastajaryhmiin kuuluvien kansalaisten omaisuudensuojan tulee toteutua. Kaikki kalastusoikeudelliset henkilöt sopivat kyllä Tenojoelle. Luonnon olosuhteiden edellyttämät kalastusrajoitukset on kohdistettava kaikille kalastukseen oikeutetuille yhtäläisesti. Luonnonvaran ehtyessä kaikkia omaisuusarvoisia etuja voidaan leikata ja niitä tulee leikata samassa suhteessa.

Mikäli yleinen tarve edellyttäisi yksityiseen omaisuuteen lukeutuvan kalastusoikeuden ottamisen yleiseen käyttöön, tulee silloin noudattaa omaisuudensuojasta säädettyä (PL 15 §, 2. momentti): ”Omaisuuuden pakkolunastuksesta yleiseen tarpeeseen täyttä korvausta vastaan säädetään lailla”. Näin ei ole Tenojoen ulkopaikkakuntalaisten omistajien kalastusoikeuksien suhteen menetelty. Mitään lunastusmenettelyä ei ole tehty eikä mitään korvauksiakaan siten ole suoritettu. Kiistämättä ulkopaikkakuntalaisten kiinteistönomistajien kalastusmahdollisuutta on rajoitettu voimakkaasti ja osalta poistettu kokonaan. Kiinteistöjen omistajien kalastusoikeudet, kuten pato- ja verkkopaikat, kulkutuspaikat ja osuus Tenojoen yhteiseen kalaveteen on merkitty kiinteistönomistajan kiinteistötunnuksella Suomen kiinteistörekisteriin. Kiinteistörekisteri nauttii julkista luottamusta.

Elinkeinonvapaudesta (PL 18 §, 1. momentti) perusoikeutena määrätään mm: ”Jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla”.

Tässä kalastussopimusesityksessä (38. §) todetaan: ”Veneiden rekisteröinnistä säädetään kansallisessa lainsäädännössä. Ennen säännösten antamista on kuultava toisen osapuolen toimivaltaista viranomaista”.

On huomattava, että 3. momentissa kerrotaan: ”Tenojoen vesistön jokilaaksoissa vakinaisesti asuvalla kalastusoikeuden haltijalla on oikeus rekisteröidä kolme venettä. Mikäli henkilö tai tämän hallinnassa oleva yritys harjoittaa kalastusmatkailuliiketoimintaa, on henkilöllä tai tämän hallinnassa olevalla yrityksellä oikeus rekisteröidä viisitoista venettä”.

Kolmas (3.) momentti sisältää siis ehdon, että kalastusmatkailuyritystä voi harjoittaa ja asiakkaille tarvittavia veneitä voi rekisteröidä vain Tenojoen vesistön jokilaaksoissa vakinaisesti asuva kalastusoikeuden haltija. Tämä on erittäin vahva elinkeinonvapauden rajoitus. Rajoitus ulottuu ulkopaikkakuntalaisella kalastusoikeudellisen kiinteistön omistajalla perusoikeuden ydinalueelle. Aluepoliittisesti tämä määräys on myös ongelmallinen, kun Tenojokilaaksoissa yritystulo ja siten myös yhteisöveron kertymä ovat aivan minimaalinen. Elinkeinonvapauden vaatimus on kuitenkin pääasiassa juridinen kysymys - suomalaisen henkilön perusoikeus.

Kalastussääntöesitykseen liittyvässä muistiossa (Muistio 29.6.2023) asiaa perustellaan elinkeinonvapaudella: ”Muun kalan pyyntiä varten myytävillä matkailukalastusluvilla turvataan matkailuyrittäjien oikeutta perustuslain 18 §:n suojaamaan elinkeinon harjoittamisen jatkamiseen”. Eli muistionkin mukaan kyse on vain paikkakunnalla asuvan henkilön perusoikeudesta – ei kaikkien suomalaisten, joiden perusoikeuksia perustuslaki suojelee.

Suomen maakaari ja kiinteistömuodostamislaki antavat perusteen kiinteistön omistamisen, saannon sekä kiinteistön ulottuvuuden käsitteisiin. Asuinpaikkaperiaate syrjäyttää tai rajoittaa ulkopaikkakuntalaisen kiinteistön omistajan näissä laeissa määriteltyjä oikeuksia. Lisäksi asuinpaikkaperiaate tuo paikallisille kiinteistönomistajille ja muillekin paikallisille henkilöille perusteetonta etua. Asuinpaikkaperiaatteen vaikutus on siis kansalaisen perusoikeuden rajoittamista jyrkempi toimenpide ja johtaa syrjimistä vastaavaan tilanteeseen.

Suomen kalastuslain 379/2015, 5. §, 1. momentti määrää: ”Oikeus kalastaa ja määrätä kalastuksesta kuuluu vesialueen omistajalle, jollei jäljempänä tässä laissa muuta säädetä”. Tenojoen vesistön kalastussääntöesitys ei sinänsä määrää kalastusoikeudesta mitään. Sen sijaan sääntöesitys sivuuttaa kalastuslain määräyksen määräämällä kalastajaryhmistä, kalastuslupaluokista ym. asuinpaikkaperiaatteen mukaisesti.

Kalastuslain 379/2015, 3 §, 1. momentti määrää: ”Tätä lakia sovelletaan, jollei yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevasta Euroopan unionin lainsäädännöstä tai sen toimeenpanemiseksi annetusta kansallisesta lainsäädännöstä taikka vieraan valtion kanssa tehdystä sopimuksesta muuta johdu”. Kun vesialueen omistajan kalastusoikeuksista ei tässä sääntöesityksessä määrätä, ovat kalastuslain kalastusoikeutta koskevat määräykset tältä osin voimassa. Ristiriita tulee korjata tähän kalastussääntöehdotukseen ja saattaa tässäkin vesialueen omistajien kalastusoikeus voimaan.

Kalastuslain 379/2015, 9 §, 1. momentti määrää: ” Valtion yksityiset kalastukset pysytetään valtiolla siellä, missä ne vanhastaan ovat olleet ja edelleen ovat valtion hallinnassa. Valtion yksityisten kalastusten käyttämisestä päättää Metsähallitus”. Suomen valtion yksityisistä kalastusoikeuksista ei Tenojoen kalastussopimuksessa, laissa Tenojoen kalastussopimuksen voimaansaattamisesta eikä tässä Tenojoen vesistön kalastussääntöesityksessä ole mitään mainintaa. Tenon kiinteistönomistajat ry. on useaan otteeseen pyytänyt kirjallisesti maa- ja metsätalousministeriötä selvittämään Tenojoen kalastusoikeuksien jakautumisen toisaalta yksityisten kalastusoikeuksien omistajien kesken ja toisaalta myös valtion kalastusoikeuksien omistuksen määrään. Tämä kohdentaminen on mahdollista tehdä ja tulee tehdä loukkaamatta perustuslain turvaamia oikeuksia, kuten omaisuudensuojaa ja liikkumisvapautta. Kiinteistörekisteriotteen mukaan valtion tiloja rasittavat lukuisat ylimuistoiset kiinteiden pyydysten paikat ja porotiloille annetut omat vesialueet. Näyttäisikin siltä, että Suomen valtiolla olisi riittävästi kalastusoikeutta jäljellä käytettäväksi paikallisten ja saamelaisten kohtuullisten kalastusmahdollisuuksien järjestämiseen, mutta ehkä ei sen jälkeen enää myytäväksi matkailukalastajille.

2. Tenojoen vesistön kalastussääntöehdotus on omaisuudensuojaa loukkaava pohjautuessaan Tenojoen aiempien Kalastussopimusten vesialueiden omistussuhteita koskeviin virheellisiin olettimiin.

Kalastussääntöesitystä koskevaan muistioon (29.6.2023) on kirjattu:

”5 Sopimuksen sisältö perustuslain kannalta. Suomen perustuslaki turvaa useita erityyppisiä perusoikeuksia. Tenojoen vesistön kalastuksen säätelyssä on kyse useamman perusoikeuden yhteensovittamisesta ja perusoikeuspunninnasta, sillä niiden intressit ovat osin risteäviä keskenään. Uuden kalastussäännön neuvottelutuloksen kannalta keskeisimpiä perustuslain turvaamia perusoikeuksia ovat lohikantojen tilaan liittyvä vastuu ympäristöstä (20 §), saamelaiseen kulttuuriin liittyvä oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin (17 §) sekä omaisuuden suoja (15§). Myös oikeus työhön ja elinkeinovapauteen (18 §) on ollut tarkastelun kohteena. Perusoikeuksia on mahdollista rajoittaa, mutta rajoitusten on oltava perusteltuja, tarkkarajaisia ja kohtuullisia”.

Muistion luettelo ei sisällä viittauksia perusoikeuksiin ”oikeus valita asuinpaikka” (PL 9 §) eikä ”yhdenvertaisuus” (PL 6 §), jotka liittyvät ainakin kalastussääntöesityksen kohtiin (3. §) Rajajokiosuuden kalastajaryhmät, (5. §) Lohen kalastuksen säätely sekä (7. §) Kalastuslupaluokat. Tältäkin osin rajoitustarkastelu on jo raskaasti puutteellinen

Esitetyt rajoitusperusteet ovat ylimalkaisia ja poikkeavat perustuslakivaliokunnan käyttöön ottamista yleisistä perusoikeuksien rajoitusedellytyksistä, jotka sisältyvät perustuslakivaliokunnan lausuntoon perusoikeusudistuksen yhteydessä (PeVM 25/1994 vp).

Lainsäätäjän käyttöön on laadittu Lainkirjoittajan opas, jossa kohdassa 4.1 käsitellään perusoikeuksien säätelyä (<http://lainkirjoittaja.finlex.fi/4-perusoikeudet/4-1/>). Periaate on, että kaikkien seitsemän (7) rajoitusedellytyksen tulee täytyä. Oppaaseen sisältyy muun muassa ohjeet julkista valtaa sitovasta ja velvoittavasta periaatteesta sekä lainsäätäjän aktiivisista toimintavelvoitteista.

Esimerkiksi vaatimus perusoikeuden ydinalueen koskemattomuudesta ei kalastussääntöehdotuksessa täyty (vrt. maa- ja metsätalousministeriössä diarioitu emeritusprofessori Kaarlo Tuorin lausunto 2017). Se on kuitenkin erittäin oleellinen rajoitusedellytys ja jäänyt muistiossa kokonaan käsittelemättä.

Perusoikeuksien rajoitusedellytyksiä ei ole asianmukaisesti käsitelty, vaikka rajoituksia ja jopa kompromisseja on tämän muistionkin mukaan tehty. Kun yhteensovittaminen on havaittu muistion mukaan poikkeuksellisen haastavaksi, olisi tullut suorittaa huolellinen rajoitusedellytysten tarkastelu ja käyttää neuvottelukunnan ulkopuolista valtiosäännön asiantuntijaa.

Tenojoen vesistön kalastussääntöesityksestä puuttuu käytännössä kokonaan vaikutusarvio siitä, miten esitys vaikuttaa eri kalastajaryhmien kalastusoikeuksien ja perusoikeuksien toteutumiseen. Vaikutusarvion

puuttuminen Tenojoen kalastuksen säätelyn yhteydessä on enemmän sääntö, kuin poikkeus. Vaikutusarvion tarkoitus on toisaalta avata säätelyn vaikuttavuus eduskunnan kansanedustajille ja erityisesti osallistuvien valiokuntien jäsenille ja asiantuntijoille mutta toisaalta myös niille asianosaisille, joiden käytännön toimia ja oikeuksien toteutumista ollaan säätämässä. Vaikutusarvion puuttumisen merkitys nähtiin jo voimassa olevan Tenojokisopimuksen eduskuntakäsittelyssä 2017, jossa perustuslakivaliokunnan kuulemat asiantuntijatkaan eivät voineet tai eivät osanneet ottaa kantaa ulkopaikkakuntalaisten kalastusoikeuden haltijoiden asemaan.

3. Tenojoen vesistön kalastussääntöehdotus on omaisuudensuojaa loukkaava pohjautuessaan Tenojoen aiempien Kalastussopimusten vesialueiden omistussuhteita koskeviin virheellisiin olettimiin.

Otsikon virheellinen valtiosääntöoikeudellinen peruste on jatkunut tähän päivään asti ainakin vuodesta 1972 lähtien. Tuolloin hyväksytyyn lakiin (Laki Norjan kanssa Tenojoen kalastuspiirin yhteisestä kalastussäännöstä tehdyn sopimuksen ja sen liitteen eräiden määräysten hyväksymisestä) liittyvässä hallituksen esityksessä (Vp 1972 HE 97) todetaan: *”Nyt kysymyksessä olevat vedet lienevät ainakin suurimmaksi osaksi valtiolle kuuluvia vesialueita...”*.

Myöhemmin on kuitenkin selvinnyt, että suurin osa näistä vesialueista ja niihin liittyvistä kalastusoikeuksista kuuluu yksityisille eikä siis Suomen valtiolle.

Tenojoen kalastustoimikunnan komiteamietinnössä vuodelta 1985 todetaan seuraavaa: *”Vielä 1970-luvulla oli vallalla sellainen yleinen käsitys, että Tenojoen suomenpuoleiset vesialueet kuuluivat pääosin valtiolle. Vesipiirirajankäyntitoimituksissa selvisivät vesialueiden omistussuhteet”*.

Vastaavasti saamelaisvaikuttaja Pekka Lukkari toteaa komiteamietintöön antamassaan eriävässä mielipiteessä seuraavaa: *”Tenon voimassa oleva kalastussopimus ja -sääntö on kirjoitettu siltä pohjalta lähtien, että Suomen valtio omistaa kokonaan tai pääasiassa suomenpuoleisen Tenojoen. Tämä on johtanut perustuslain omaisuudensuojaa loukkaaviin ratkaisuihin. Toimikunta ei ole luopunut kokonaan tästä lähtökohdasta, vaan se on päätenyt edelleen perustuslain vastaisiin tuloksiin asettaessaan kiinteistöjen omistajat eri maksu- ja kalastusluokkiin asuinpaikkansa perusteella”*.

Professori Veikko O. Hyvösen 19.5.1989 perustuslakivaliokunnalle antamassa lausunnossa on todettu seuraavaa: *”Tenojoen Vesialueiden omistusoikeudesta saatiin lainvoimainen korkeimman oikeuden tuomio vasta 27.6.1984 taltio 1330. Vasta tuolloin voitiin havaita, kuten Tenojoen kalastustoimikunta (1983 s.4) on arvioinut, että noin 35 % vesialueesta kuuluu valtiolle ja noin 65 % yksityisille kiinteistöille. Tämän lisäksi yksityisille kiinteistöille kuuluu huomattava määrä erityisperusteisia kalastusoikeuksia valtion vesialueilla”*.

Myös professori Kaarlo Tuori on kyseenalaistanut valtion oikeuden myydä kalastuslupia ulkopuolisille ja jopa periä vesialueen omistajilta maksu kalastuksesta (emeritusprofessori Kaarlo Tuorin 2017).

Edellä selostetusta huolimatta Tenojoen vesistön kalastusoikeus on vuodesta 1979 lähtien kalastussäännössä sidottu kiinteistön omistamisen sijasta kalastusoikeudellisen kiinteistön omistajan asuinpaikkaan. Käytännössä Suomen valtio on kansallistanut ulkopaikkakuntalaisten kalastusoikeudellisten kiinteistöjen omistajien kalastusoikeudet. Nämä oikeudet on toisaalta jaettu vastikkeetta paikkakuntalaisille ja toisaalta myyty kalaturisteille. Tätä oikeudellista vääristymää ja historiallista virhettä ei ole korjattu useista asiantuntijalausunnoista ja osapuolten vaatimuksista huolimatta. Viimeiset vuosikymmenet on keskitytty vain saamelaisten ja paikkakunnalla asuvien henkilöiden kalastusoikeuksien vahvistamiseen. Tämä on tapahtunut esimerkiksi rinnastamalla nailonverkoilla ja perämoottorilla tapahtuva moderni ajoverkkokalastustekniikka saamelaisten perinteiseen kalastuskulttuuriin.

Sittemmin Suomen perusoikeusuudistus vuonna 1995 ja perustuslakiuudistus vuonna 2000 muuttivat voimassa olevien lakien perusteita. Tenojoen kalastussopimus oli listattuna luettelossa harmonisoitavista laeista. (Kasurinen, N.: *Ennen 1.2.2000 säädettyjen poikkeuslakien suhde uuteen perustuslakiin*. Perustuslain

seurantatyöryhmän mietinnön liite - Työryhmämietintö 2002:8, 85-87). Harmonisointia ei kuitenkaan ole vielä tähän mennessä asianmukaisesti tehty ja tarkastutettu perustuslakivaliokunnalla.

4. Tenojoen vesistön kalastussääntöehdotus syrjii suomalaisia, Tenojoen alueen ulkopuolella asuvia kiinteistönomistajia ja on siten myös nykyisen hallituksen yhdenvertaisuus- ja syrjimättömyysperiaatteiden vastainen.

Valtioneuvoston tiedonanto ohjaa laajasti kaikkia yhteiskunnallisia toimia määriteltyjen periaatteiden toteutumiseksi. Jo hallitusohjelma linjaa yhdenvertaisuudesta: *”Suomi edistää demokratian, oikeusvaltioperiaatteen sekä perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista. Luottamuksen yhteiskunta ja hyvät väestösuhteet syntyvät siitä, että Suomessa jokainen voi luottaa oikeuksiensa toteutumiseen, sukupuolten tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen lain edessä, syrjimättömyyteen ja mahdollisuuksiin vaikuttaa elämänsä suuntaan”*.

Näiden periaatteiden ja linjausten valossa Tenojoen vesistön kalastussääntöesityksessä samoin, kuin koko Tenojoen kalastussopimuksessa on vakavia kehitystarpeita ilmiselvän syrjinnän poistamiseksi.

Perusoikeuspuutteet ja erityisesti syrjintä on tässä kalastussääntöesityksessä ulotettu koskemaan myös muiden kalalajien kuin lohien kalastusta. Kalastussääntöehdotuksen mukaan (7 §, 1. momentin 5 alakohta) ulkopaikkakuntalainen vesialueen omistaja ei saa käyttää omaa, Tenojoelle rekisteröimäänsä kalastusvenettä muiden kalalajien kalastuksessa. Sen sijaan paikkakuntalaisille tämä oikeus sallittaisiin.

Lausunnolla oleva kalastussääntöesitys lisää siten entisestään suomen kansalaisten erottelua, koska muualla asuvat henkilöt eivät enää saisi käyttää omaa rekisteröimäänsä venettä muiden kalalajien kalastamiseen Tenojoella. He eivät myöskään pääsisi ensimmäisten eli saamelaisien ja paikallisten joukossa kalastamaan elpyvää lohikantaa (5 §, 2. momentti, kohta 1. ja 3. §, 1. momentin kohdat 1 ja 3). Vesialuetta omistamattomat tahot saisivat siis etuoikeuden kalastaa elpyvää lohikantaa ensin. Jos ja kun sen seurauksena lohikannan elpyminen hidastuu, voisi mennä useita vuosia ennen kuin ulkopaikkakuntalainen vesialueen omistaja pääsee kalastamaan lohta. On mahdollista, että tätä mahdollisuutta ei tarjoudu ulkopaikkakuntalaisille vesialueen omistajille enää koskaan. Elpyvää lohikantaa ei pitäisi kalastaa lainkaan ennen, kuin se on riittävästi kasvanut. Mikäli kalastus kuitenkin aloitetaan varhemmin, tulee vesialueen omistajien päästä ensimmäisenä kalastamaan.

Henkilön etninen tausta on esityksessä kätketty suurimmaksi osin ”paikallinen asuminen” - käsitteen alle. Näyttää siltä, että paikallisesti ei kyetä tai haluta erotella asukkaita heidän saamelaisuutensa perusteella – eihän siihen edes ole faktapohjaa, kun mikään julkinen rekisteritieto ei sisällä tietoa Suomen kansalaisen etnisestä alkuperästä tai etnisestä taustasta. Paikallisuus sen sijaan on julkinen rekisteritieto, joskin sitäkin Tenojoen kalastussopimuksessa käytetään asenteellisesti unohtaen, että Suomen kotikuntalaki määrää, että kunnassa kiinteistön omistava henkilö on kyseisen kunnan jäsen.

Asuinpaikkaperiaate sivuuttaa siis kotikuntalain (Kotikuntalaki 201/1994), kun siinä edellytetään vakituista asumista paikkakunnalla. Tenojoen kalastussopimuksessa vakituisen asumisen määrittelykin on viety aivan sietämättömälle tasolle – edellytetään seitsemän kuukauden vakituista asumista alueella. Ei siis riitä se, että kansalaisella kotikuntamerkintä, rekisteröidyn kiinteistön omistus, vakituiseen asumiseen rekisteröity asunto ja postiosoite ovat digi- ja väestöviraston rekisterin mukaan kyseisessä kunnassa. Käytännössä jonkun naapurien ilmianto ELY-Keskukselle voi riittää estämään Tenojoen varsinaisen kalastusluvan myöntämisen.

Tenojoen kalastussopimuksessa ja korostetusti vielä tässä kalastussääntöesityksessä edellä kerrottu vakituinen asuminen estää Suomen kansalaista, joka asuu kunnan ulkopuolella, käyttämästä omistamansa kiinteistön kalastusoikeutta joko täydellisesti tai erittäin merkittävästi. Estämisen määrä liittyy kansalaisen omistaman kiinteistön kalastusoikeuden suuruuteen. Virallisen tiedon mukaan sadalta pienimpien kiinteistöjen omistajalta on kalastus kiinteistön kalastusoikeuden perusteella kokonaan estetty (HE 239/2016). Samalla on estetty

kyseisen kiinteistönomistajan kalastusveneen rekisteröinti Tenojoelle. Suuremman kalastusoikeuden omaavan kiinteistön omistaja saattaa saada ostettua nettikaupasta erityisluvan lohen kalastukseen – vanhemmat ja tietokonetta omistamattomat tai hitaammin reagoivat eivät saa. Vaikka kiinteistön erityislupaa ei saisikaan ostettua, voi tällainen henkilö kuitenkin rekisteröidä itselleen kalastusveneen Tenojoelle.

Samalla asuinpaikkaperiaatteella, vaikka miten pienen kalastusoikeuden omaavan kiinteistön omistaja, joka asuu vakituisesti kunnassa, saa lunastaa edullisen lohen kalastusluvan koko kalastuskauden jokaiselle päivälle (40 Eur/vuosi). Lisäksi hän saa rekisteröidä kolme kalastusvenettä Tenojoelle. Kaiken huippuna kunnassa vakituisesti asuva, kalastusoikeudellista kiinteistöä omistamatonkin henkilö saa lunastaa Tenojoelle lohenkalastusluvan koko kaudeksi. Lisäksi hän saa rekisteröidä yhden kalastusveneen Tenojoelle.

Ilman kiinteistöomistustakin paikkakunnalla asuva, jopa muun maan kansalainenkin saa siis paremman aseman, kuin muussa Suomen kunnassa asuva, Tenojoella vesialuetta ja kalastusoikeudellisen kiinteistön omistaja, kunhan vain täyttää edellä todetut asumiskuukaudet.

Asuinpaikkaperiaate määrää tässä sääntöesityksessä ja Tenojoen kalastussopimuksessa monia muitakin kalastamiseen liittyviä määräyksiä. Uistimen heittäminen omasta ja muilta rannoilta on paikallisille henkilöille mahdollista, mutta muualla asuville vesialueen omistajille kiellettyä (9. §, 5. momentti ja 10. §, 5. momentti.). Käytännössä tämä realisoituu siinä, että ulkopaikkakuntalainen voi vain katsoa asuntonsa ikkunasta, kun paikkakuntalainen, jopa vesialuetta omistamatonkin henkilö tulee heittokalastamaan lohta ulkopaikkakuntalaisen omistamalta Tenon ranta-alueelta ulkopaikkakuntalaisen osakkaan osaomistamaan veteen.

Ulkopaikkakuntalainen, joka on onnistunut kalastusoikeuden tavalla tai toisella lunastamaan saa käyttää venekalastuksessa vain kolmea vapaa ja viehettä. Paikkakuntalaista tämä määräys ei koske. Hän voi käyttää haluamaansa määrän vapoja ja vieheitä.

Paikkakuntalainen henkilö voi myös ottaa kalastusveneeseensä yöllä mukaansa matkailukalastajan kalastamaan, vaikka matkailukalastajilta yösoutu on kielletty. Ulkopaikkakuntalainen kalastusoikeudellisen kiinteistön omistaja ei voi ottaa mukaansa kalastusveneeseen matkailukalastajaa kalastamaan yöaikaan. Ei siis edes omaa puolisoaan tai lastaan, jolla on matkailijan kalastuslupa. Puolisolle tai lapselle ei voi siirtää ulkopaikkakuntalaisen kiinteistön erityislupaa. Kiinteistön lupa katsotaan henkilökohtaiseksi.

Tenojoen vesistön kalastussääntöesityksen mukaan (9. §, 1. ja 2. momentit) ulkopaikkakuntalainen vesialueen omistaja ei voi käyttää lainkaan kiinteitä pyydyksiä, kuten kalastusverkkoa lohen pyynnissä eikä muunkaan kalan pyynnissä. Verkon käyttö muiden kalalajien kalastamisessa olisikin hankalaa, kun edellä olemme kertoneet, että ulkopaikkakuntalainen vesialueen omistaja ei saa käyttää Tenojoelle kalastukseen rekisteröimäänsä venettä muun, kuin lohen kalastamiseen.

Lopputuloksena on Suomen kansalaisia erotteleva ja ulkopaikkakuntalaisia syrjivä kalastussääntöesitys. Uskomatonta onkin, että valtioneuvoston asettamassa kalastussäännön neuvottelukunnan toimeksiannossa oli kirjattuna ulkopaikkakuntalaisten kalastusoikeuden haltijoiden aseman vahvistaminen.

5. Tenojoen vesistön kalastussääntöehdotus on siten samalla Suomen hallituksen hallitusohjelman vastainen.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmaan (20.6.2023) on kirjattu: *"Kiinteistörekisteriin merkittyjen kalastusoikeuksien omistajien omaisuuden suojaa vahvistetaan."*

Suomen eduskunnan perustuslakivaliokunta on linjannut (PeVL 13/1989, s. 1): *"Kalastusoikeudella, joka sisältyy vesialueen omistusoikeuteen, ymmärretään suojattua valtaa harjoittaa kalastusta määrättyllä vesialueella. Kalastusoikeuteen kuuluvat oikeus vesialueen kalakannan taloudelliseen hyväksikäyttöön ja oikeus järjestää vesialueen käyttö ja hoito. Oikeus kalastukseen nauttii hallitusmuodon 6 §:ssä säädettyä*

omaisuudensuojaa. Vesialueen omistuksen kytketyssä kiinteistön omistamiseen on asiaomainen kiinteistönomistaja hallitusmuodon 6 §:ssä omaisuutensa puolesta turvattu oikeussubjekti. "

Tenojoen vesistön kalastussääntöesitys tulee korjata hallitusohjelman ja perustuslakivaliokunnan ohjausten mukaisesti. Kiinteistörekisteriin merkittyjen kalastusoikeuksien omistajien omaisuuden suoja ei Tenojolla toteudu, joten sen vahvistaminen hallitusohjelman mukaisesti on oleellista.

Lopuksi

Neuvottelukunta

Tätä Tenojoen vesistön kalastussääntöesitystä on Norjan kanssa Suomen puolesta neuvotellut valtioneuvoston nimittämä neuvottelukunta. Maa- ja metsätalousministeriön muistiossa sivulla 3. kerrotaan: *"Tenon kiinteistönomistajat ry:tä pyydettiin myös esittämään pysyvää asiantuntijaa, mutta yhdistys ei esittänyt henkilöitä tätä varten"*. Ministeriö ei rehellisesti kertonut, että Tenon kiinteistönomistajat ry:n edustaja valittiin ministeriön toimesta neuvottelukunnan varsinaiseksi jäseneksi. Saamelaiskäräjien ja Utsjoen paikallisten kalastuspäälliköiden painostuksesta maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä poisti yhdistyksemme varsinaisen jäsenen paikalta. Taktisesti hän pyysi kyllä yhdistyksemme nimittämään neuvottelukunnalle äänivallattoman pysyvän asiantuntijajäsenen. Tästä kieltäydyimme menettelyn epäasiallisuuden ja kokemamme syrjinnän vuoksi.

Joulukuussa 2022 nämä ministeriä painostaneiden tahojen eli Tenon kalatalousalueen sekä Saamelaiskäräjien edustajat erosivat valtuuskunnasta. Pohdittavaksi jää, oliko neuvottelukunta, johon jäljelle jäivät vain Suomen valtion viranhaltijat, enää alkuperäisen toimeksiannon mukaisesti toimivaltainen ja voidaanko näiden neuvottelujen neuvottelutulosta tästäkään syystä pitää suomen lainsäädännöstä ja hyvästä hallinnosta säädetyn täyttävänä.

Toimenpide-esitys

Tenon kiinteistönomistajat ry. esittää toimenpiteiksi Tenojoen vesistön kalastussäännön perusteiden korjaamista seuraavasti:

1. Kalastajaryhmät - luovutaan kokonaan asuinpaikkaperiaatteesta.

Kalastajaryhmä 1. Kiinteistön omistamiseen perustuvat yhteisten vesialueiden osakkaat, vesialueiden omistajat ja muut, joiden kiinteistörekisterimerkinnästä käy ilmi kalastusoikeus Tenojossa ja sen määrä eli osakkuusluku. Kalastajaryhmä 2. Tenojoen laaksoissa digi- ja väestöviraston tiedon mukaan kotikuntanaan asuvat henkilöt tai alueella maanmittauslaitoksen kiinteistörekisterin mukaan ilman kalastusoikeutta olevan kiinteistön omistavat. Kalastajaryhmä 3. Kaikki muut kuin kalastajaryhmään 1. ja 2. kuuluvat henkilöt.

2. Luovutaan tiukasta kalastusaikasääntelystä. Sen sijaan sovitaan Norjan kanssa vuosittain saaliiksi otettavien lohien ja mahdollisesti muidenkin kalojen kokojakautumisesta (min – max) ja molempien valtioiden kalastettavan saaliin kokonaismäärästä.
3. Kalastusluvut eli saalisluvut. Selvitetään vesialueiden omistukset ja niiden kalastusoikeuksien määrä. Suomen saaliskiintiö jaetaan kalastusoikeuksien suhteessa yksityisten vesialueomistajaryhmän ja valtion kesken. Yksityisten vesialueomistajaryhmän saalislupia voivat käyttää kalastusoikeutensa mukaisessa suhteessa kalastajaryhmään 1. kuuluvat. Suomen valtion vesialueiden saalislupia voivat käyttää yhdensuuruisesti kalastajaryhmään 2. kuuluvat ja ne, joilla kiinteistönsä perusteella on valtion vesialueelle kohdistuvia erityisperusteisia kalastusoikeuksia. Kalastajaryhmään 3. kuuluvat voivat ostaa saalislupansa kalastajaryhmään 1. tai 2. kuuluvilta.

4. Veneen (1 kpl.) voivat rekisteröidä kalastuskäyttöön sekä ryhmään 1. että myös ryhmään 2. kuuluvat.
5. Venettä voivat kaikkien kalalajien kalastuksessa käyttää kalastajaryhmään 1. ja kalastajaryhmään 2. kuuluvat. Kalastajaryhmään 3, kuuluvat voivat kalastaa veneestä vain auktorisoidun kalastusoppaan kanssa.
6. Matkailukalastus-ammattia tai vastaavaa yritystoimintaa voi harjoittaa kuka tahansa verottajalle rekisteröity toimija. Toimija voi hankkia asiakkailleen saalislupia kalastajaryhmältä 1. ja 2. tai käyttää siihen oman kiinteistönsä kalastusoikeuden mukaisia saalislupia. Asiakkaat voivat myös itse hankkia saalislupansa kalastajaryhmään 1. ja 2. kuuluvilta.
7. Kalastusoppaana voi toimia kuka tahansa, jolle asianomainen viranomainen tarvittaessa myöntää tasokokeen jälkeen kalastusopas – statuksen. Oppaan pätevyyteen kuuluu fyysinen kyky toimia soutajana, paikallistuntemus ainakin osasta Tenojokea ja saaliin käsittelytaidot. Kansainvälisen oppaan statukseen edellytetään asianmukainen kielitaito.
8. Saaliiksi saatu lohi ja mahdollisesti muukin kiintiöity kalalaji tulee välittömästi merkitä erillisellä saalimerkillä kansainvälisen käytännön mukaisesti.
9. Muut säännökset, kuten pyydysten rakenne ja sijaintimääräykset, kielletyt kalastustavat ja pyydykset sekä kalastuskieltoalueet voidaan säilyttää nykyisellään. Samoin kalastuksen valvonta ja rikkomusten seuraukset voivat perustua koettuihin käytäntöihin.

Neuvottelutulos ja Tenojoen kalastussopimuksen kokonaisuus

Tenojoen vesistön kalastussäännöstä on lausunnolla olevan ehdotuksen mukaisesti muodostunut vuosikymmenten tai jopa vuosisataisen perinteen ja väärinkäsitysten rasittamana asiakirjahirviö, jonka tulkitseminen ei enää onnistu tavalliselta kansalaiselta.

Lainsäädäntökokonaisuus (Tenojoen kalastussopimus, Tenojoen vesistön kalastussääntö, Tenojoen kalastuksen voimaansaattamislaki ja vuosittaiset asetukset) on kehittynyt laajaksi kudelmaksi. Siitä riittää jatkuvasti riitatapauksia tai valituksia Suomen eri oikeusistuimiin. Käsittelyssä oikeusistuimen on tavan takaa tarkistettava sovellettavan lain perustuslainmukaisuutta. Suomalainen laki tulee olla niin kirjoitettu, ettei sen perustuslainmukaisuutta tarvitse jatkuvasti käsitellä oikeusistuimissa. Perustuslakivaliokunnan tehtävänä on suorittaa uuden lain tai perusoikeuksia sisältävän lainmuutoksen ennakkotarkistus. Lain kirjoittajan tehtävänä on selkeästi ja rehellisesti avata lain suhde perustuslakiin sekä tosiasioihin perustuva lain vaikutusarviointi. Muutoin lain arviointi eduskunnassa ei ole asianmukaisesti mahdollista.

Vanhoihin väärinkäsityksiin perustuva, monimutkainen säädös vaatii kirjoittajaltaan palapelin rakentajan hahmotuskyvyn – ettei vain joku viittaus pykälän ja sen momentin osakohtaan, jossa taas viitataan toiseen vastaavaan ja vielä täydennetään jäljempänä, mene väärin sortaen koko rakennelman.

Rohkea uudistaminen ja parhaiden asiantuntijoiden käyttö voisi johtaa sellaiseen tulokseen, jossa valtionhallinnon, oikeuslaitoksen sekä asianosaisten kalastajien olisi mahdollista toimia ilman ylimääräistä kuormitusta.

Nykyisessä Tenon kalastusjärjestelmässä on vuoden 1991 Tenon kalakorvauslain käsittely edelleen kesken. Siis yli 32 vuoden jälkeen. Useat oikeudenomistajat ovat jo menehtyneet. Merkittävä osa valtion korvausvastuusta ja koko korvauslain säätäminenkin viime kädessä johtui vuoden 1989 Tenojoen kalastussopimuksesta, joka säädettiin voimaan poikkeuslakina ulkopaikkakuntalaisten kalastusoikeuteen liittyvien perusoikeusloukkausten vuoksi.

Kun 2017 Tenojoen kalastussopimusta ei enää perusoikeusuudistuksen (1995) jälkeen voitu säätää poikkeuslakina, kehitti lainkirjoittaja ”minimalistisen” (mmm taustamuistiossa) kalastusoikeuden

ulkopaikkakuntalaisille kalastusoikeudellisten kiinteistöjen omistajille voidakseen säilyttää asuinpaikkaperiaatteen. Tästä kalastussopimuksesta Tenon kiinteistönomistajat ry. on teettänyt valtiosääntöoikeuden kiistattomalla asiantuntijalla emeritusprofessori Kaarlo Tuorilla oikeudellisen selvityksen vuonna 2017. Tämä selvitys on diarioitu maa- ja metsätalousministeriön asiakirjojen hallintajärjestelmään. Ansiokas selvitys avaa koko Tenojoen kalastussopimuksen ongelmia asiantuntijan vääjäämättömällä ammattitaidolla.

Saamelaisten asema

Saamelaisten tulee ensin keskenään ja sitten yhdessä Suomen valtion, historioitsijoiden ja muiden toimijoiden kanssa päästä perusasioista yhteisymmärrykseen. Mikä taho on ollut Tenojoella ensimmäisenä jääkauden jälkeen ja miten pitkään mikin ryhmä on ollut alueella. Samoin tulee selvittää, oliko Venäjän keisarilla ja Keisarillisen Venäjän Suomen Senaatilla valta erottaa 1850- luvun tienoilla kruunun maista paikallisille henkilöille asuinkelpoisia ja veronmaksukykyisiä tiloja asutettavaksi.

Pääosa näiden tiluksien saajista on historiatietojen valossa ollut saamelaisia. Muodostetut talot eli tilat olivat varsin kookkaita nykymittapuun mukaan, kun maiden tuotto oli vaatimatonta. Tiloille annettiin myös tarvittavat kalavedet ja pyydyspaikat. Myöhemmin isojaon ja vesipiirirajankäyntien jälkeen vesialueet, kalastusoikeudet ja muutkin tilojen ulottuvuudet on kirjattu Suomen valtion julkista luotettavuutta nauttivaan kiinteistörekisteriin. Kiinteistöjen jaot ja ositukset on tehty Suomen kiinteistölainsäädännön mukaisesti laillisten kaupanvahvistajien läsnä ollessa.

Valtaosalle pohjoisimman Suomen saamelaisväestöä heidän kiinteistöjensä kalastusoikeudet mahdollistavat heidän kulttuurinsa mukaisen kalastustoiminnan harjoittamisen. Muiden paikallisten saamelaisten kulttuuriin kuuluva kalastus voidaan ja tulee hoitaa esityksemme mukaisesti (kalastajaryhmässä 2.) Suomen valtion kalastusoikeuden turvin.

Mikäli saamelaiset ja Suomen valtio saavuttaisivat yhteisymmärryksen, jolla saamelaisten paikallisten henkilöiden saanto Tenojoen kaikkiin suomenpuolisiin yksityisiin vesialueisiin saisi lain voiman, tulisi Suomen valtion lunastaa kaikki kalastusoikeudelliset kiinteistöt valtiolle perustuslain (PL 15 §, 2. momentti) mukaisella menettelyllä eli käyvällä hinnalla ja antaa kiinteistöt sitten sovitulla järjestelyllä saamelaisten haltuun. Tällöin koko Tenojoen vesistön kalastussääntö menisi sitten uudelleen säädettäväksi.

Ennen saamelaisten laillisen aseman virallistamista tulee noudattaa tarkasti Suomen lakia ja pitäytyä saamelaiskäräjien hyväksymässä maa-oikeusperiaatteessa:

”ILO 169 -sopimuksen ratifiointi oli yksi edellisen hallituskauden tavoitteista. Saamelaiskäräjät hyväksyi kesäkuussa 2014 sopimuksen ratifiointiesityksen ja siihen liitettävän, maa-oikeuksia koskevan selitysoosan. Selitysoosan mukaan saamelaisalueen maanomistusoloihin ei sopimuksen myötä tule muutoksia eikä valtion ja yksityisten maiden omistusoikeuksiin kosketa. Myös jokamiehenoikeus olisi säilynyt ennallaan” (YLE, ÁILE AIKIO, 19.3.2015 9:27)

Yksityinen sekä Suomen valtion omistus Tenojoen suomenpuoleisella vesialueella tulee perusteellisesti selvittää ja näitä omistuksia tulee kunnioittaa. Kenenkään kulttuuriin ei voi kuulua toisen suomalaisen henkilön omaisuuden varassa toimiminen. Suomen valtion on vastattava kansalaistensa perustuslaillisista oikeuksista. Muutkin saamelaisten kulttuuriin liittyvät toimet, kuten oppikirjojen laatiminen ja painatus, Siida museo, Saajos kulttuurikeskus, poronhoitotuet ja muiden sivuelinkeinojen tuet hoidetaan Suomen valtion verovaroin eikä niillä rasiteta mitään rajattua suomalaisten ryhmää. Tenojoen ulkopaikkakuntalaisten yksityistilojen tulee voida itse käyttää omaisuuteensa lukeutuva kalastusoikeus Tenojoella.

Kalastussäännön korjaaminen

Tenojoella on voimassa lohen kalastuskielto jo kolmatta kalastuskautta. Tämä on todella hyvä tilanne jatkaa neuvotteluja Norjan kanssa. Kiirettä ei ole. Voidaan aivan hyvin noudattaa toistaiseksi 2017 säädettyä sääntöä. Mikäli säännön pysyttäminen ja neuvottelujen jatkaminen Norjan kanssa ei onnistuisi, olisi mahdollista irtisanoa koko Tenojoen kalastussopimus. Muiden kalalajien, kuin lohen kalastus voitaisiin tehdä tilapäisesti Suomen kalastuslakia noudattaen ja vain Suomen vesialueella. Lohenkalastuksen kieltoa voitaisiin jatkaa erillisellä sopimuksella Norjan kanssa tarvittavan pituinen aika.

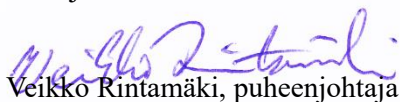
Tenojoen vesistön kalastussääntö on perusteiltaan uudistettava Suomen perustuslain mukaiseksi. Uudistettu kalastussääntö tulee kokonaisuutena ja kaikkine tosiasioihin liittyvine perusteineen viedä eduskunnan perustuslakivaliokuntaan tarkistettavaksi.

Perusperiaate on, että Norjan tai minkään muunkaan tahon kanssa ei voi tehdä kompromissia suomen perustuslakiin kuuluvista kansalaisten perusoikeuksista. Viranomaisten velvollisuus on noudattaa Suomen lainsäädäntöä. Kaikkien perusoikeudet on toteutettava täysimääräisinä.

Emme ole lausunnossamme voineet puuttua kaikkiin Tenojoen vesistön kalastussääntöesityksen epäkohtiin, koska lausuntomme on jo nyt hyvin laaja. Haluamme kuitenkin korostaa, ettei sääntöesityksen mukaisesti kevyillä perhovälineillä kalastaminen voi korvata aiempaa soutu- ja kalastusta. Molemmat vaativat omat välineensä ja osaamisensa. Soutu- ja kalastus on tärkeä osa kalastuskulttuuria kaikilla kalastajilla. Lohen soutu- ja kalastus on nimenomaan matkailukalastajien luomaa kalastuskulttuuria, jota Tenon ulkopaikkakuntalaiset kiinteistönomistajat osaltaan jatkavat.

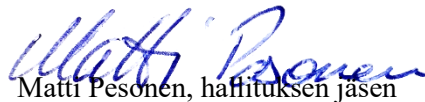
Vastuu ympäristöstä (PL 20 §): *"Vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöönsä koskevaan päätöksentekoon"*. Tämä perusoikeus ei katso henkilön ominaisuuksia eikä varsinkaan asuinpaikkaa. Tätä voidaan selkein perustein käyttää muiden perusoikeuksien rajoittamiseen – ainakin korjattaessa Tenojoen vesistön kalastussääntöä. Lohen tai muun luonnonvaran riittämättömyys saadaan lainsäädännössä kohtuullisilla perusteluilla täyttämään kaikki seitsemän (7) perusoikeuksien rajoitusedellytystä. Asiantuntijan ohje on: *"Pyritään ratkaisuuun, joka mahdollisimman hyvin turvaa kaikkien kilpailevien perusoikeuksien samanaikaisen toteutumisen"* (V-P. Viljanen 2001, *Perusoikeuksien rajoitusedellytykset*). Tenojoen kalastuksen tosiasiallisissa perusteissa muiden perusoikeuksien kohdalla emme hahmota muita keskinäisiä kollisioita.

Seinäjoella 6.9.2023

Veikko Rintamäki, puheenjohtaja

Tenon kiinteistönomistajat ry.
veikko.rintamaki@tieto-ohjaus.fi

Matti Pesonen, häfituksen jäsen

Tenon kiinteistönomistajat ry.